

ผลการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อความรับผิดชอบตนเอง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

จรัส แพรพันธ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2548

ISBN 974-502-522-4

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ จัรัส แพรพันธ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนวของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมคิด บุญเรือง)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ วิณี ชิตเทิดวงศ์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ไพรัตน์ วงษ์นาม)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมคิด บุญเรือง)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ วิณี ชิตเทิดวงศ์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ไพรัตน์ วงษ์นาม)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว. สมพร สุทัศนีย์)

..... กรรมการ

(ดร. จิรา จันทร์กระจ่าง)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. ประทุม ม่วงมี)

วันที่...24...เดือน...พฤษภาคม.....พ.ศ. 2548

มหาวิทยาลัยบูรพา

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา

จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

ประจำภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2548

Burapha University

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมคิด บุญเรือง ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ วิณี ชิคเชิดวงศ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำปรึกษา และ ช่วยแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างละเอียดถี่ถ้วน ด้วยความเอาใจใส่และให้กำลังใจเป็น อย่างดีมาตลอด ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และประสบการณ์ จากการนำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านทั้งสามเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.วีระ ผังรัมย์ นายแพทย์ ดร.เอกชัย จุลละจาริตต์ และ ดร.ประชา อินัง ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้ความกรุณาและอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือใน การวิจัย ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม ที่กรุณาให้คำปรึกษา และ ช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการ โรงเรียนชุมชนบ้านช่องเสมสาร ที่กรุณาให้ ความสะดวกในด้านต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาการทดลอง และขอบใจนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ที่ให้ความร่วมมืออย่างดีในการทดลองครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณท่านประธานกรรมการสอบปากเปล่า และคณะกรรมการสอบ ปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะ และการปรับปรุงแก้ไข จนทำให้วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ถูกต้อง มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ หัวหน้าภาควิชา รวมทั้งคณาจารย์ภาควิชาการแนะแนวและ จิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ได้ประสิทธิประสาทความรู้ให้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ตลอดถึงบัณฑิตวิทยาลัยทุกท่านซึ่งมีส่วนช่วยให้การทำวิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ อาจารย์นพพร ชันประเสริฐ ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ และอนุเคราะห์ ในการตรวจสอบวิดิทัศน์

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ สมาชิกทุกคนในครอบครัว และเพื่อน ๆ นางสาวกิริมา วชิโรภาสกรณ์และนายวีระเชน ชินศักดิ์ชัย ที่คอยให้กำลังใจ และสนับสนุนผู้วิจัยใน การทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลงด้วยดี

46910837: สาขาวิชา: จิตวิทยาการแนะแนว; กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว)

คำสำคัญ: เทคนิคแม่แบบ/ ความรับผิดชอบต่อตนเอง

จรัส แพรพันธ์: ผลการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (THE EFFECTS OF MODELING TECHNIQUES ON SELF
RESPONSIBILITY OF MATTHAYOMSUKSA I STUDENTS) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์:
สมคิด บุญเรือง, กค., วิณี ชิดเชิดวงศ์, กศ.ม., ไพรัตน์ วงษ์นาม, ก.ค. 123 หน้า. ปี พ.ศ. 2548.
ISBN 974-502-522-4

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาผลการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีผลต่อ
ความรับผิดชอบต่อตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่าง ที่มีความรับผิดชอบต่อ
ตนเองต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 จำนวน 12 คน และเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 6 คน และกลุ่ม
ควบคุม 6 คน การเก็บข้อมูล แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะ
ติดตามผล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความแปรปรวนสองทางแบบทดสอบซ้ำ ประเภท
หนึ่งตัวแปร ระหว่างกลุ่ม และหนึ่งตัวแปรภายในกลุ่ม (Repeated-Measures Analysis of Variable:
One between-Subjects Variable and One within-Subject Variable) และการทดสอบความแตกต่าง
ด้วยวิธีทดสอบรายคู่แบบ นิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls Procedure)

ผลการวิจัยพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาการทดลองอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่ได้รับเทคนิคแม่แบบที่มีต่อความรับผิดชอบต่อตนเอง
ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.01 และนักเรียนที่ได้รับเทคนิคแม่แบบที่มีต่อความรับผิดชอบต่อตนเองในระยะหลังการทดลอง
และระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนกลุ่ม
ที่ได้รับเทคนิคแม่แบบที่มีต่อความรับผิดชอบต่อตนเองในระยะหลังการทดลองและระยะติดตาม
ผลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

46910837 : MAJOR: GUIDANCE PSYCHOLOGY; M.Ed. (GUIDANCE PSYCHOLOG)

KEYWORDS: MODELING TECHNIQUES/ SELF RESPONSIBILITY

CHUMRAS PRAEPAN: THE EFFECTS OF MODELING TECHNIQUES ON SELF RESPONSIBILITY OF MATTHAYOMSUKSA I STUDENTS. THESIS ADVISORS: SOMKID BOONRUANG, Ph.D., VINEE CHITCHUTVONG, M.Ed., PAIRAT WONGNAM, Ph.D. 123 P. 2005. ISBN 974-502-522-4

The purpose of research was to determine the effects of modeling techniques on self responsibility of Matthayomsuksa I students. The samples were twelve students, who had the scores on self responsibility scales at 25th percentile and below. The samples were divided into two groups: the experiment group and the control group, with six members in each group. The data collection procedure was divided into three phases: pre-test, post-test, and follow-up. The data were analyzed through repeated measure analysis of variance: one between-subjects variable and one within subjects variable, and paired-different by Newman-Keuls procedure.

The findings revealed that there was a statistically significant interaction at the .01 level between the methods and the duration of experiment. The students in the experimental group had higher scores during the posttest and the follow-up periods than those during the pretest periods. And the scores during the follow-up period were higher than those during the posttest periods at the .01. There was no significant difference on self-responsibility during the post test phase and the follow-up phase of the experimental group.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉุ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
เทคนิคแม่แบบ.....	6
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคแม่แบบ.....	17
งานวิจัยต่างประเทศ.....	17
งานวิจัยในประเทศ.....	20
ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม.....	23
คุณค่าของกิจกรรมกลุ่ม.....	23
จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม.....	25
ขนาดของกลุ่มที่ใช้กิจกรรมกลุ่ม.....	26
ลำดับขั้นการเรียนรู้ตามวิธีกระบวนการกลุ่ม.....	26
ความรับผิดชอบ.....	30
ประเภทของความรับผิดชอบ.....	33
ความสำคัญของความรับผิดชอบ.....	34

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ.....	35
วิธีปลูกฝังความรับผิดชอบ.....	36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ.....	37
งานวิจัยในประเทศ.....	37
งานวิจัยต่างประเทศ.....	39
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	41
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	41
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	42
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	42
การดำเนินการทดลอง.....	45
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	60
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
อภิปรายผล.....	60
ข้อเสนอแนะ.....	66
บรรณานุกรม.....	67
ภาคผนวก.....	77
ภาคผนวก ก.....	78
ภาคผนวก ข.....	83
ภาคผนวก ค.....	115
ภาคผนวก ง.....	121
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	123

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	แบบแผนการทดลอง..... 46
2	คะแนนความรับผิดชอบต่อตนเองในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลของกลุ่มที่ได้รับเทคนิคแม่แบบ และกลุ่มควบคุม..... 51
3	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบผลของวิธีการ ระยะเวลา และปฏิสัมพันธ์..... 54
4	ผลการทดสอบผลย่อยของวิธีการทดลองในระยะก่อนการทดลอง..... 55
5	ผลการทดสอบผลย่อยของวิธีการทดลองในระยะหลังการทดลอง..... 56
6	ผลการทดสอบผลย่อยของวิธีการทดลองในระยะติดตามผล..... 56
7	ผลการทดสอบผลย่อยของคะแนนเฉลี่ยคะแนนความรับผิดชอบต่อตนเองของกลุ่มที่ได้รับเทคนิคแม่แบบ ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล..... 57
8	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรับผิดชอบต่อตนเองของกลุ่มที่ได้รับเทคนิคแม่แบบเป็นรายคู่ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และติดตามผล ด้วยวิธีการทดสอบแบบนิวแมน – คูลต์ (Newman-Keuls)..... 58
9	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรับผิดชอบต่อตนเองของกลุ่มควบคุมในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล..... 59
10	แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ของแบบสอบถามความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1..... 122

สารบัญญภาพ

ตารางที่		หน้า
1	แสดงถึงกระบวนการการเรียนรู้จากการสังเกต.....	10
2	แผนภูมิเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรับผิดชอบต่อตนเอง ของกลุ่มที่ได้รับ เทคนิคแม่แบบและกลุ่มควบคุม ในระยะต่าง ๆ.....	52
3	แผนภูมิเปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบต่อตนเองในระยะต่าง ๆ ของการ ทดลองในกลุ่มที่ได้รับเทคนิคแม่แบบ และกลุ่มควบคุม.....	53
4	กราฟเส้นแสดงมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง...	55